

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek,
mint az előfizetési pénzek a „Közművelő-
dés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a
várhoz küldendőek.

Az év hónapjai.

Irta: BOURDEAUX F. OLIVER.

A „Közművelődés”-nek ez évi 28. számában a hét napjairól egyik erdélyi jelesünknek közölt szép chronologiai elmefuttatása jó alkalmat szolgáltat chronologiai jegyzeteim értékesítésére s a fölvetett fonal további folytatására. Nem lesz fölösleges oly dolgokról többször is szólni, melyek mindennapiak, s melyekről az életben sokszor beszélünk, de eredetökre, jelentőségökre talán — kellő adatok hiányában — alig gondolunk, pedig érdekes tudni mindazt, mivel életünk határait mérgetjük.

Az időt, mint minden egyebet, mértékkel osztályozzuk. Az idő mértéke az óra, nap, hét, hónap, év. Ezekre a különféle természeti jelenségek taníták meg a figyelő embert mindjárt kezdetben. A szentírás az első könyv, mely hitelesen szól Móz. I. k. I. f. 5. v. az idő felosztásáról: „Lett estve és reggel egy nap”. Ime tehát már az Ur osztályozza az időt s figyelmezteti az embert a nap befolyására. A két égi nagy testnek, a nap és holdnak földünkre való befolyása illetve világitási hatása az emberek tanulmány tárgyává lett. A tanulmányok eredménye az időnek különféle felosztása. Ismerjük a „K.” 28. számából a hétnek különféle phazisait s napjainak elnevezéseit; mivel hétből lesz a hónap (mensis), lássuk annak eredetét most.

A csillagászok szerint a hónapot (hold-nap) a holdnak földünk körüli pályafutása vagyis megkerülése teszi, míg t. i. ugyanazon pontba jut vissza, honnan kiindult vala. A holdnak ezen földkörüli futása épen 27* napot, 7 órát, 43 első és 11 másod perezet igényel; minden hónapban egyszer járván így körül a földet 12 járással, 12 hónapot vagyis évet, esztendőtt alkot. De a 12 körut a Gergely-pápa-féle számítás szerint

nem tesz ki 365 napot, hanem csak egy holdév-et, vagyis 12-szer véve a holdnak napjait, óráit, első és másod perzeit = 327 nap, 20 óra, 40 első és 2 másod perezet tesz ki.

Miképen lesz a Gergely-féle naptár szerint a holdév-ből napév vagyis 365 nap, az hosszadalmasabb fejtegetést igényelvén, mi az olvasókra is talán most a nagy melegben igen unalmas volna, ez alkalommal mellözöm és áttérek az év hónapjainak elnevezési eredetére.

A különféle népek a szerint a mint időszámításukat a nap vagy hold jelenségei szerint osztották, kevesebb vagy több hónapból állították egybe esztendejüket.

Nem érdektelen tudni, hogy a fenmaradt történelmi adatok szerint a csillagászzal foglalkozó babyloniak, egyiptomiak, médek, phöníciaiak, és zsidók voltak az első irányadók a hónapok beosztására és elnevezésére nézve; ezektől vették át később a többi nemzetek.

A hónapokat Censorinus¹⁾ jeles ó-kori chronologikus szerint már a legrégebb időben természeti és polgári felfogás szerint természetes és polgári hónapokra osztották. A természetes hónap beosztásának irányadója a nap és hold volt s e szerint 28, 29, 30, 31 napot számítottak egy hónapra. A polgári hónapok irányadója bizonyos megállapított eszelekvéseknek határozott napok után való ismétlése. Így a rómaiak a különféle hónapoknak meghatározott napjainak eltérését Kalendának, a görögök neomeniának nevezték, melyeken a bevett vallási vagy polgári eszelekvény végrehajtatott s a nép ettől számított. Legtöbb népnél azonban a hold járása volt az irányadó s máig is az. Minden holdjárást egy külön nével jelölték s így származtak a hónapoknak legfűresább elnevezései. Az elnevezések rendszeresen vagy természeti jelenségek vagy nagy emberekről vették. Lássuk minden művelt nemzetnél rendre.

I) A zsidók az évet tavaszkor, mikor keleten aratás

1) Rómában 238 Kr. n. I. Gordian római császár idejében „De die natali urbis” (a főváros alapítási napjáról) tudományos chronologiai könyvet írt. Ő jeles nyelvtudós is volt. Hogy keresztény lett volna, adatok hiányában, fájdalom, nem tudom,

* A „K.” 28. sz. vezércikkének 3-ik sorában 29.53 napot említ Kovács Gy. ur a holdnak földünk körüli futása idejéről: bizonyára nem stricte a körülfutást érti, mert ekkor téves volna, hanem a futás után a holdnak a föld nappal való synodusát, (mit a földnek 29 foknyi eltérése okoz). Erre kell: 29 nap, 12 óra, 44' és 2". Így helyes a 29.53 felfogás.

kezdődik, a mi márcziusunkkor kezdették s tartott más márczius elsejéig. A hónapok beosztása az évszakok szerint volt osztályozva. Így tavasz (mikor új év is kezdődött) állott megfelelően a mi márczius, április és májusunknak: Ábib — új gabona hava (Exod 13 f. 4 v.) Zius — (3 Reg. 6 c. 1 et 37 v.) Selisi — (harmadik hónap).

Nyár megfelelően juni, juli, augusztusnak állott: revii (4 hónap), hamisi (5 hó), silisi (6 hó). Az ősz szeptember, október, novembernek megfelelően: ethanim (7. hónap, a mi szept. okt. hónapjaink középeinek felel meg: 3. Reg. 8 c. 2 v.), bul (8-ik hó okt. nov. középeinek felel meg: 3. Reg. 6 c. 38 v.), tisu (9-ik hónap).

A tél: december, január, februárnak megfelelően: asuru, achet-uszor, seneim-uszor. (Ezen elnevezéseket Berkovics Öröshám emyei rabbi jelöltől vettem: ha nem felelnek meg a masoreticus kiejtésnek, az ujkori német befolyásnak tulajdoníthatni azt.)

Ezen elnevezések azonban a babiloni fogság előtt Kr. e. 574 Joákim Juda királyának 3-ik évéig, a világteremtésének 3927 évéig maradtak meg. A babiloni fogság után mint sok minden úgy a hónap elnevezése is változott az önállóságukat veszített zsidóknál. Azért látjuk a Szentírásnak fogság után írt könyveiben a hónapok elnevezéseinek újdonságát is. A zsidók elfeledték saját eredeti nyelvöket s a syrchaldot tanulták el uraiktól: csak kevesen, a tanultak között volt néhány, ki az eredeti hébernyelvet tökéletesen ismerte, de ezek is a chald provincialismusokat bevitték irataikba; így találjuk aztán a sz. írásban is a régi zsidó elnevezések helyett a hónapoknak syr-chaldaisált neveit. Az év beosztása a fogság után is megmaradt hasonlételemben, csak a hónap nevek újak; így az év első hava a régi ábib lett nisán¹⁾ (= márczius). 2. Jius lett jiar (= ápril). 3. Selisi lett Siván²⁾ (= máj). 4. revii lett Támuz (= júni). 5. hamisi lett ábnon (= július). 6. silisi lett elul³⁾ (= august). 7. ethanim lett thisri (= szeptember). 8. bul lett markeshván (= okt). 9. tisu lett caslev⁴⁾ (= nov.). 10. asuru lett thebeth (= decz). 11. achet-uszor lett Sebeth (= január). 12. seneim-uszor lett Adár⁵⁾ (= febr).

2. A syrok, chaldok, egyptomiak, görögök, arabok, törökök és rómaiak mind tavasszal kezdték az évet s az első hónap számítását — csak a kereszténység változtatta meg azt két hónappal előbbre vite. Míg a mai hónapok elnevezéséhez jutnánk, adjuk az említett népek hónapjainak elnevezését a következő táblázatban:⁶⁾

1) II. Esdr. 2 f. 1 v. Eszter 3 f. 7 v. 12 v. 11 f. 2 v. — 2) Baruch 1 f. 8 v. — 3) II. Esdr. 6 f. 15 v. I. Mák. 14 f. 27 v. — 4) II. Esdr. 1 f. 1 v.; Jaeh. 7 f. 1 v.; I. Mach. 1 f. 57 v.; 4 f. 52, 59 v.; II. Mák. 11. 9 v. 18 v. 10 f. 5 v. — 5) I. Esdr. 6. f. 15 v.; Eszter 3 f. 7 v. 13 v. 8 f. 12 v. 9 f. 1 v. 15, 17, 19, 21 v. 10 f. 13 v. 13 f. 6 v. 16 f. 20 v.; II. Mach. 7 f. 43 v. 49 v. 15 f. 37 vers.

6) Commentarius in S. scripturam. P. Jacobi Tirini Soc. Josu Venetis ed. 2. an. 1738. pag. II. in biblioth. propria. part. stud. bibl.

M e g f e l e i :					
a római	Syroknál	Chaldoknál, Egyptomiaknál	Araboknál, Törököknél	Attikai, Athenei	Macedoni
Martiusnak	Nisán	Fáncmoth	Muhárrám	Ελαρσιόσιοσ	Ξανθιάος
Áprilissnak	Jiár	Farnuthi	Szejár	Μοσσησίου	Αρτιφιόσιοσ
Májusnak	Jázirán	Páklán	Rábik prior	Θεσηθίου	Διοσιος
Juniusnak	Thamuz	Pájui	" posterior	Σεβαστιου	Ποσειδος
Juliusnak	Ab	Epjfi	Giümedi prior	Εσσηθίου*	Διοσιος
Augusztusnak	Ilul	Mezori	" posterior	Μεσησηθίου	Γορτισιος
Szeptembernek	Tisirán prior	Thoth	Regáb	Βορσισηθίου	Υπερβηθησιος
Októbernek	" posterior	Páofi	Stáben	Πυρσηθίου	Διοσιος
Novembernek	Konun prior	Atlir	Rámádbán	Μεσησηθίου	Αρτιφιοσιος
Deczebernek	" posterior	Klojók	Shevval	Ποσειθίου	Αρτιφιοσιος
Januárnak	Askháb	Tilbi	Dulkajdá	Γορτισιος	Πεσηθιος
Februárnak	Adár	Mekür	Dulkághia	Αρτισηθίου	Διοσιος

*) Antiq. Jud. Jos. Flav. lib. 12. cap. 7.

A macedoni Διοσιος = Düsros föltalálható a sz. írásban is a II. Mák. 11 f. 21 v. a Dioskoros szóval, mi Flávius József tudós zsidónak Antiq. Jud. 12 k. 17 f. szerint összevonás által Disokoros = Disros vagy Düsros.

3. A görögök hónapjainak elnevezésében többféle természeti tárgyakat, állatokat, zodiácus jegyeket vettek elő s ezek a magyar elnevezésben is régebb naptárokban láthatók; így: Krion = kóshava = márczius; — Tácion = bikahava = április; Leonton = ikerhava = május; Kárkinon = rákhava = június; Didüsnon = oroslánhava = július; Párthénon = szüzhava = augusztus; Zügen = mérleghava = szeptember; Scorpion = scorpio = hava = október; Tokszán = nyilashava = november; Aigon = bakhava = deczeber; Idron = vízöntőhava = január; Ihtoon = halakhava = február.

4. Az ujkori nemzetek mind a római hónapok elnevezését használják; csak ritka eset, ha valahol változtatási kísérleteket látunk, így a magyarok és francziák többször akarták változtatni a latin hónapokat, de a régi szokást semmi újítást sem tudta kiirtani, azért használjuk tovább is a latin elnevezéseket mint legáltalánosabbakat, noha pogány fogalmak vannak azokhoz kötvé.

Az egyház is ezeket használja, mert semmi vesztélytől sem lehet tartani az elnevezések használatából.

Miképen a többi nemzetek, úgy a rómaiak is ez évet mártiustól kezdtek legrégebb idő óta. Julius Császárig, ki, Kr. e. 40-ben a római naptárt javította, mi alapját képezi a mai görög keleti egyház naptárának, az esztendő csak tíz hónapból állott. A tizedik hónap oly hosszú volt, hogy 3 hónapot foglalt magában t. i. decembert, januárt és februárt, persze csak december név alatt, mert a más két név későbbi.

A római nép éve tavaszkor kezdődött s az első hónap Mars hadisten tiszteletére — Mártiusnak nevezetett. Ezzel akarták megtisztelni a hadak urát, kinek pártfogására legtöbb szükségük volt birodalmuk megtartása és terjesztésében.

A 2-ik hónap április, a *perio* = kinyitók szótól. A természet e hóban nyílt ki a téli fagyból, azért a természeti működésből vétett elnevezése.

3-ik hónap május = nagyobb. A zöldelő természetben a nagyok hadigyakorlatokat tartottak, miért nagyok havának, májusnak nevezetett.

4-ik hónap az ifjak játékaikról júniusnak mondatott. Lehet, ez Juno istenségnek is volt szenteive.

Az 5-ik hónap semmi nevezetességgel nem bírván, egyszerűen *quintilis* nek, ötödiknek nevezetett. Julius Caesar halála után (Kr. e. 44 márczius 15)¹ a római tanács az ötödik hónapot Juliusnak rendelte nevezni.

A 6-ik hónap *sextilis* volt, de Octavianus Augustus (Kr. e. 29-től — Kr. u. 14-ig) római császár tiszteletére 27-ben Kr. e. mikor legyőzte az őrményeket és pártlokat, a r. tanács a 6-ik hónapot Augustusnak nevezte el.

A többi hónapok mint következők *september* = 7-dik; *october* = 8-ik; *november* = 9-ik; *december* = 10-ik; (a *tilis* és a *ber* valami barbárismusok lehetnek, mert a latin nyelv ily ragokat nem kedvel.)

Tudjuk a 10 hónap eredetét és jelentőségét; még hátra van kettő, melyek a mi 12 hónapos évtűnket kiegészítik. A régi 10 hónapos évet 12 hónapra maga J. Caesar egészítette ki. Ő nemcsak jeles hadvezér, politikus, hanem univerzális tudós is volt; értette a chronológiát és csillagászatot, azért méltán nevezhetjük őt a naptárok atyjának. A hosszan nyúló decembert J. Caesar, hogy az évet arányos 12 részre oszssa, a hold járása után úgy tett, hogy decembert 31 napra vette a martius kalendis ig, 1-ig levő napokat pedig két egyenlő részre.

A december után következett napok egyik felét Janus fő-fő Isten tiszteletére szentelték, kit a római mythologia minden istenek s emberek atyjának tartottak s két pófával ábrázoltak úgy, hogy előre és hátra tekinthessen. — Janustól tehát lett Januarius. A rómaiak e hónapot a legundokabb s legbotránosabb játékokkal kezdték meg. A császárok ideje óta Kr. e. 29-től az évet, valamint tisztviselőik is hivataloskodásukat január elsején kezdték. A kereszténység terjedésekor az egyház beszüntetendő az újévi pogány szokást, Jézus körülméltetése emlékére ünnepet és a római bőhocok utesai toborzásának ellensúlyozására szoros böjtöt rendelt;

ez idővel kiszorítá a pogány babonákat s maradt a szép újévi ünnep a 6-ik századtól böjt nélkül.¹)

A 12-ik római hónap (Kr. e. 29-től náluk is, a keresztényeknél is 2-ik) Februarius Mars pogány isten képzelt anyjának Februának tiszteletére szenteltetett. Ez épen Martiust előzi, azért illőnek vélte J. Caesar ha a hadisten anyját ezen hónap elnevezésével lekenyerézi. A rómaiak Februára s Pluto tiszteletére febr. 1-én és 2-án fátylas zajos ünnepet tartottak, mezelenül s részegen éjjel nappal körülberangolták a helységeket, hajránkódtak, az ők módjuk szerint imádkoztak és énekeltek, később a pogányok a katolikusok sz. hitre térvén, áthozták magokkal a pogány szokásokat is. Az egyház azonban ezt nem tűrhette, azért mint előbb is ellensúlyozásul febr. 2-ra Jézusnak anyja, Mária által a templomban történt bemutatása emlékére 494-ben Sz. Geláz pápa kőmenetes ünnepet rendelt, mely máig álls ez megváltoztatta a pogány fogalmakat úgy, hogy a 6-ik században már senki se emlékezett Februára meg Plutora. Isten vezeti az egyházat, azért intézett s intéz el mindent ez oly bölcsen és eredményesen.

Az évek 12 hónapra való kiegészítése után is a régi elnevezés volta már nem volt mindenben találó, mégis megmaradt. Ez eléggé igazolja, hogy a szokás ha rossz is, mily mélyre fenekli be magát az emberiség életébe: szeptember, október, november és december máig is legtöbb nemzetnél megtartotta régi nevét, pedig ma szeptember nem 7-ik hónap s. i. t. Az egyház is ezen elnevezéseket szintén használja naptáraiban, mert semmi vesztélyest nem tartalmaznak sem a hit sem az erkölcsre s ezt tette némely a rómaiktól átvett szokásokkal is. Fontos okul szolgál a régi hónap nevek megtartására főleg az, hogy tömérdek régi okmányok s chronológiai művek mind a régi neveket használják s újabb változást vagy zavart okozna a számításban.

5. Magyar őseink a hónapok neveit magyarosítani igyekeztek s az illető hónapban előforduló legfőbb ünnepet tartották szem előtt s arról neveztek el: januáriust Boldogszony-havának, februáriust böjt-havának, mártiust böjtmás-havának, áprilist Sz. György-havának, májust Pünkösd-havának, júniust Sz. Iván (János) havának, júliust Sz. Jakab-havának, augusztust kisaszony-havának, szeptembert Sz. Mihály-havának, októbert mindszent-havának, novembert Sz. Andráshavának, decembert karácson-havának. — Némelyek körülbelül 150 évvel előbb, tehát a 18. század elején használták a következő elnevezéseket is: melyek megfelelőbbek mint az első: jan. téli hó, febr. télutó, márcz. tavaszelő, ápr. tavasz hó, máj. tavaszutó, jun. nyárelő, jul. nyárhó, aug. nyáruató, sept. őszelő, okt. ősz hó, nov. őszutó, decz. télelő. Találunk olyan magyar naptárakat is, melyekben a hónapok elnevezése a 3-ik pont alatt említett görög eredetű zodiakus jegyek után van szerkesztve. Ha összevetjük a háromféle illetve a régivel négyféle szokásos, magyar naptárakban található havi neveket úgy találjuk, hogy még legmegfelelőbb az évszakokról vett elnevezés.

A legjelesebb magyar naptár: „Szent esalád“ is ezt

1) Egyetemes világtört. Dr. Somhegyi F. — I. k. Bpest 1875-187 lapon.

1) Népszerű egyh. Archeologia. Lonovics I. k. 59 l. Bpest. 1857. 2-ik kiadás; és Lithurgia Dr. Kozma Carolus Ratisbonae 1867. ed. 2. pag. 306.

használatba vette. Mi a szentekről vett elnevezéseket illeti szép és épületes, de úgy mint alkalmazva volt nem mindig helyes, most pl. pünkösd nem mindig, májusban, van hanem júniusban is, azért májust állandóan nem lehet pünkösdhónak nevezni, úgy oktobert sem mindszenthónak, mert az novemberre esik stb. Ha — a mi ohajtandó volna — az új naptárok elfogadnák a következő neveket még leghelyesebb lenne: január. Három királyok hava; febr. Szt. Mátyás hava; márcz. Sz. József hava, ápr. (marad a régi) Sz. György hava; máj. Sz. Fülöp hava, jun. Sz. János hava (a régi); jul. (a régi) Sz. Jakab hava, aug. Boldogasszony hava; szept. (a régi) Sz. Mihály hava; okt. Szent olvasó hava; nov. Mindszent hava; decz. (a régi) Karácson hava. Ez nézetem szerint a leghelyesebb, mert a változatlan ünnepekről vannak elnevezve s így állandóságuk biztosítva van.

6. A francziák, olaszok, lengyelek, belgák, angolok és szláv népek hónapjaik elnevezését a régi latin nevekből vették, csak a különféle kiejtés teszi egymástól eltérővé.

A németek szintén a régít használják, találunk ugyan nálunk is kísérleteket, de nem tudtak vele semmire menni, mert nem fogadtattak el általánoson. Így nevezték a 17 században: febr. hornung-nak¹⁾ — egyébre nem sikerült adat-hoz jutni.

Ime az év hónapjairól szóló tudomány, ki hozzá még adni akar, igen megörvendeztetne s a chronológiának szép szolgálatot tenne. Mi pedig a hónapok neveit használjuk továbbra is úgy, mint eddig, — ha azonban az állandó főünnepekről való elnevezés hozatnék be, dicséretes haladás volna. Eddig legalább 30 ajánlatot tettek²⁾ erre, de az enyémtől mind különböző, hátha ez a szeg fejére üt. Döntsenek a naptárkészítők. Annyi bizonyos, hogy kívánatos volna idegen nevek helyett magyar naptárokból eredeti magyar hónapnevezéseket használni s ezt valláskülönbőség nélkül a különféle naptárookra a cultus minister ur rendelhetné legjobban. Attól mit se tartunk, ha a keresztény és új pogány naptárak is egy kaptára vonatnak, mert a napok neveit úgy is csak a mi canonisált szenteinkről veszik s így minket el nem kerülhetnek, aztán mert Iezig zsidónak s nekem egy vég posztóból van nádrágunk s egy szabó készítette is, nem következik, hogy én és Iezig zsidók vagyunk. Lehetnek egyfomság kedvéért a magyar naptárak hónapjai hasonlevezésűek a nélkül, hogy valakire káros volna. És mert ajánlatom szerint az új elnevezés szentekről vétetnék, biztosítom az egyház ellenfeleit is, hogy az ily keresztény naptár használata által senkinek veszély nem okoztatik, sőt inkább gondolatja támad kutatni s így rájönni arra, hogy még eddig minden igazi tudományt a világ a katolikus egyháznak köszönhet: ő művelte s ápolta azokat legjobban; ő adta át a mai felvilágodott kornak. A kath. egyház nélkül minden törekvés daczára még csak ott volna a világ, a hol állanak az eszkimók, tehát ajánlatait nem kellene senkinek egy könnyen negélyezni.

Az emberi tekintet a politikában.

A mai európai, sőt összes világ-konstellációi középett bátorságosan elmondhatjuk, hogy a világéke és összes világállamok, népek és nemzetek léte azon, belsejében forrongó óriási vulkánikus láva-tűzfolyam fölött áll, melynek kitéréséhez, — hogy az ég és föld sarkai kigyuljanak és tűztengerrel borítsák el e hánykódó nagy mindenséget, — csak egy szikra kell, s ez nem más, mint az emberi tekintet, az emberiség örök átka, a világ legveszedelmesebb bűne.

Vagyis mondhatnók: az emberi tekintet, melyre a mai világ támaszkodik azon tűzgömb, melynek repedező külkérgét a világ lángelméjű politikusai és bölesei tatarozzák, foltozzák, de melyet csak Isten hosszantűró irtalma tart még össze, hogy tarditatemque suplicii gravitate compenset.

Valóban el lehet mondani, hogy mióta a világ áll, a világ politikai helyzet alig volt feszültebb s ebben a esepnyű emberi tekintet szerepe oly kimagaslóan kacérkodó és oly rémségesen veszélyes, mint ma a liberalis megalkuvás századában és önző uralkodásvágy napjaiban.

Igen, a diplomacia szövöszékein rettenetesen szövi, a fondorlatok, ármánykodások folyton bonyoluló szárait. Az aknamunka lázason foly.

A hosszas vajudással megszületett Német-Osztrák Magyar-Olasz hármass szövetséghez a negyedik szövetségesül az Angol csatlakozott. Óriási hatalom a folyton ármánykodó Orosz nagy nyers hatalommal szövethető Francia kettős szövetséggel szemben. S ha hozzá vesszük, hogy a négyes szövetség Spanyolországon kívül egy világ katasztrófa kitérésénél még számít Törökországra s a Balkánfélsziget meg nem vesztegethető államaira: Európát két óriási táborban találjuk egymással szemközbe állítva.

Ki nem látja tehát, hogy az emberi tekintet retentő átka alatt nyög a föld, sülyedez a talaj, megrázkódnak a föld sarkai, inognak a trónok, reszketnek a koronák, remegnek a koronás fők, a félelem láza borzongatja a kormányok fejeit, az államfők tanácsosait, hideg verejték borsózik a hadfiak golyók zápora alá kiérlett bőrén és hátidegein, forrong az össz társadalom, hevesben lüktet a szív és a test minden vére, pezsgőbb az összes élet, mintha a nagy mindenség az örök enyészet, halál, feltámadás vagy retentő istentület küszöbén állana.

Vagy mi ellen küzd Boulanger, a hatalmas hadvezér? mi üzi a már-már forradalomban, ármány és eselszövés istentelen akna munkájában fulladozó francia köztársaság, „tolvaj fiúzkoít“ élükön Carnottal? mit akar a minden emberiségéből vad állattá és rémes szörnynyé vedlett istentelen trigamus Crispi Olaszországban? miért végez lázas munkát és ember fölötti erőfeszítést, miért fejt ki a béke biztosítására minden egyebet feláldozva a világhírű Bismark? miért szövethetik a világ legrettegettebb tengeri és szárazföldi hatalma Angolország? mire való az ármány, fondorlat, lázas készülődés, melyet Oroszország mai napság oly óriási erélylyel, áldozatokkal, vesztegetésekkel üz? miért akarja a tehetlen portát az európai középhatalmaktól magához vagyis az Orosz-Francia irány felé terelni? miért akarja a Balkánt és összes szláv elemet magához ölelni? miért a világ összes államainak pezsgő békétörekvései és fegyverkezései egymás ellen, és mellett?

Nemde ez az emberi tekintet harezka, az emberi

1) Leben der Heiligen P. Dyonisius — régi könyv a 17 századból.

2) Anyaszentegyház szervezete. P. Szegedi kilit Sz. Fr. r. áldoz. Pest 1855. 380 lap.

tekintetek fölényének kivívása, felülkerekedése, vágyainak és szenvedélyeinek, nagyzó hóbortjainak, önző tekintélyének kielégítési törekvése minden téren, minden irányban stb?

Oh pedig „Iudicium in humanis divina providentia rebus.“

És minden mulandó, minden az ég alatt, forgó viszontagság járma alatt nyögünk. Tündér szerenesénk kénye hány-vet.

Két jó van, mi fölött sorsnak nincs semmi hatalma: szorgalom és az erény, földön az, égben ez áld. És egy a szükséges: keressétek az Isten országát és az ő igazságát, a többiek megadatnak nektek.

E szavakat kellene megfigyelni nektek, világ politikusok, kik a világ politika és diplomacia szövöszékén nyomoru-pojácák módjára bukfcenzetek, vetőtök vagytok Isten kezében a világesemények szálaínak szövésére. Tudhatnátok, hogy ha nem az igazság anyagát szövötek, csak szemfödület szövők önmagatok és az általatok képviselt népek és nemzetek számára, mely a nagy ravatalon az általatok gyújtott lángtól tüzet kapván, rothadandó anyagrészetek felgyújtó tüze s majdan kiégett hamvatoknak ugy is, így is gyásztakarója leend. Mert eljön a számadás órája.

Mai politikai életünk óriásilag kimagaslik és tultesz a rideg abszolút Bachkorszak sablonján és bürokráciáján.

Más országokban a liberalis, konzervatív és más többesü parlamentek időközönként változtak, a mit az egyik lerombolt, a más fölépítette, a különbség a tapasztalat előtt kidomborult: nálunk évtizedek óta az ország a hazai jöllét, a tapasztalat, a közboldogság századokra kiható kárára a liberalizmus csalóka fénye vakít, a liberalizmus kényszere kovácsolja rabláncunkat, a liberalizmus agyongyötrő réme és vámpírja kísért és emészti a nemzeti életerőt.

A kinek lelkéből és emléke táblájáról a kaposvári mandatum szerzési és Tallián-féle üzelmek emlékei egészen ki nem mosódtak, az tudja, hogy Tisza uralkodása óta, kinek „nagy történeti nevéhez fűződött“ a „magasabb párttekintetek“ megkérgesedett „piszka“, a párttekintetek uralkodják a mi egész politikai életünket. Ezt — egyebeket mellözve — kivívóan bizonyítja pl. az ellenzéki agrárius pártvezérből miniszteré tett Széchenyi Pál lejátszott életkomédiája, kit Tisza meghurcolván, saját hibáit maga helyett bünbakként feládozott a politikai erkölestelenség mocsáiraiban fetregő párttekintetek kielégíthetlen Molochjának.

A magyar nemzeti és állam politikában napjainkban uralomra vergődött emberi tekintet bizonyára „a becselenség bélyegét“ nyomta a Tisza-kormány korszakára s a mennyiben ez egyttal a mai magyar kormányra is árnyat vet, ha ezen árnyatvető bélyeg az idők zivatara talán le is eszi és letörli a mai magyar kormány homlokáról, de nem fogja soha letörülhetni Tisza homlokáról, ki a „párttaktikát“ és „párttekinteteket“ megteremtette és uralkodóvá tette. Ez nevéhez fűrtt.

Ime az önző és uralkodás manijájában szenvedő emberi tekintet, mint az örökös tagadásban leledző szellem végre a politikai erkölestelenség fertőjének piszkos forrásává is lesz.

Valóban élénken fonódó pezsgő munkát végeznek ma a politikusok és diplomaták, kik a jövőt és annak eseményeit szövök és készítik elő. S ha okát kérdezzük a lázas munkának és óriási fegyverkezéseknek, melyeket a világnemzetek, a szárazföldi és tengeri hatalmasságok végeznek, azt tapasztaljuk,

hogy a politikában is az egyensúly felbomlott. Igen, mint egy jeles politikus megjegyzi: „a régi politikai egyensúly megzavarása és a nemzetiségi politikának inaugurálása szülték Európában azon különféle ohajokat, melyek békés uton elérhetőek nem lévén, szükségképpen háborúra vezetnek“.

Sajnos! ma a kath. hatalmasságok nem visznek hangadó és vezérezrepet Europa diplomaciai és politikai tanácsában, de mi, kiknek lelki szemünk előtt folyton a katholicizmus isteni és örök elveinek és szellemének az emberiséget egyedül boldogító diadala lebeg, erősen bizunk a Gondviselésben, hogy Isten, ha majd megrázó dörgő villama és isteni ítélete a kimaradhatlan háborúban átnyílalik a népek szívében, a leggyőzött nemzeteket elítélendi s a győzőknek igazságot szolgáltatand, a csaták zajában sem fogja elejtetni vagy bukni engedni saját isteni művét s Isten baragja ama nagy ítéletben, bár érezzük a liberalizmus által boszura hívott büntető kéz méltón sújtó igazságát, megfogja kimélni és védeni hazánkat, nemzetünket a szégyenletes és vészterhes megaláztatástól. Isten, a nemzetek és magyarok Istene nem fog elhagyni.

Előbb vagy utóbb, de a világalom utáni dölyfös vágyának és a mindent elnyeléssel fenyegető felhetetlenségnek ellenáll és a türelemben erősödő alázatosságot felmagasztalja.

Tűrő az Ur és nagy irgalma, ki elveszi a gonoszságot és bűnökét és senkit sem hagy büntetés nélkül. (Mózes IV. 14. 18.).

És ez elől a világ leghatalmasabb politikusai és diplomatái sem fognak kitérni tudni.

Az anyaszentegyház nem erős falakból és bástyákból, hanem jó és istenfélő hívek sokaságából, és az ég és a pokol között áll, s hatalmas király a gonoszság fejedelme az ördög, ha le is ránt országá mélységének örvényére egyes szerencsétleneket, de az, ki meggyőzte a világot, nem fogja el és aláhullni engedni azokat, kik az ördög erőszakoskodásaival szemben, Benne bíznak és az Ő palástjához fogóznak.

Isten a benne bizók erőssége. S ennek az exigentiák tudományában, a politikában is, hogy ez egészséges legyen, érvényesülni kell. Az istentelen politikus ép oly veszedelmes az államra nézve, mint a gonosz tudós.

(Folyt. köv.)

Egy nőért.

(Elbeszélés.)

Irta: **Veress Zsigmond.**

A való.

II.

Mig Barsy Ágoston kettözött szorgalommal látott hozzá, hogy pénzt szerezzen, addig Magyaroséknál igen sok történt.

Paula kezdetben alig-alig tudta elviselni a gondolat terhét, hogy örökre fosztva van Ágostontól. Mily fájdalommal érzett s mennyit szenvedett, azt legjobban kis szobácskájá tudná elmondani, a hol szabad folyást engedhetett érzelmeinek s bánatának.

Oh ha beszélni tudnának azok a falak, mennyi mindent mondhatnának. De ha még a falak is beszélni kezdenek, akkor hol sírja, hol tombolja ki magát a szerető szív kétségbe ejtő fájalmában? Nem a világ elé való a szenvedés és bánat, az csak gunyolódni tud, de részt venni nem! Mily jó, mily szerenese, hogy némák a falak!

Mindennek a legjobb s a bánatnak egyedüli orvossága az idő. A feledés mohával vonja be a szívet, a seb nem sa- jog már oly nagyon s azt mondjuk, kezdtünk feledni.

Oh, hogy oly hamar feledünk!

Paula is feledett, feledett, de nem hamar. S ha néha áttört a bánat fátyolán a vidámság napjának sugara, az csak csalóka fény volt. Lelkében élt a fájdalom s élt az emlékezet. Az első szerelmet feledni vajmi nehéz!

S hogy bánata teljes legyen, még atyja akaratának is eleget kelle tennie. Naponként fogadnia kellett Aitmayer bárót, kit atyja ferjétül szánt.

A báró végtelenül unalmas volt neki; lassanként egész az utálatig fokozódott az unalmasság. S ezt a báró nem vette észre, atyja pedig nem akarta észre vettetni, mert a jó partit csak ugy elszalasztani nem lehet.

De az egyszerű, folytonos udvarlás mellett a báró sem maradhatott meg, s az őrnagy ösztönzésére nyilatkozott Paula előtt. Paula nem akart atyjával ellenkezésbe jönni, tudta, hogy ugy is hasztalan volna s ép azért kijelentette, hogy a mit atyja ohajt, azt fogja tenni s ha a bárónak a kezére van szüksége, azt kérje atyjától; neki csak a szíve képezi tulajdonát s azt pedig oda nem adhatja.

A báró nem sokat törődött Paula szívével, az őrnagytól pedig könnyen meg nyerte leánya kezét s így alig félévre, hogy Barsy Ágostontól elvált Paula, megtartották az eljegyzést. A báró sürgette a házasságot is, de Paula itt nem engedett. Azt hozta fel, hogy kevéssel ezelőtt elhalt anyjaért két évig fog gyászolni s a gyászévek alatt meg nem tart- hatják az esküvőt.

Hasztalan mondták, hogy egy év a gyászév, ő megma- radi állítása mellett. Neki két év kellett, mert két halottja volt, anyja és első szerelme.

Kis szobácskáját csak rövid időre szokta elhagyni s ak- kor is csak a sürgető szükségnek engedve. Ide rejtette el minden buját. Hányszor gondolt a multra . . . s hányszor omlottak könnyei az eltűnt boldogságért. S oh mi rosszul esett, ha ilyenkor hallotta a folyósón a báró lépteit s édes kinjaiból kiragadta.

— Ha! újból itt van a kiállhatatlan! mondá az ajtón át hallatszó lépteket hallgatva.

A szoba ajtaja hirtelen feltárult s Barsy lépett be.

— Ágoston! — kiáltá Paula elrejtethetlen örömmel — bibetek szemeimnek? Vagy csak képzelgés az egész?

— Nem Paulám! Nem. Örülj; szabad vagyok! Gazdag vagyok!

S kimondhatlan boldogsággal ölelte keblére Paulát.

Paula a viszontlátás első hatása alatt nem tudta meg- akadályozni, hogy Barsy át ne ölelje, de alig mult el egy perc, messze lökte magától s kimerülve hanyatlott egy székre.

— Ágoston! Minek jön ide? kezdé szemrehányó han- gon — nagy fájalmamat növelni akarja? Nem volt elég, hogy boldogságomat megsemmisítette?

— Ne Paula! Ne tegyen szemrehányásokat! Hisz ép most akarom boldogítani.

— Boldogítani? Ön nem pap?

— Nem!

— Hazudik!

— Hallgason ki. Letettem a reverendát, református lettem, most nem köt semmi. Pénzem is van sok . . . sok. . .

Paula arczán egy pillanatra a megvetés kifejezése látszott.

— Ön megtagadta hitét?

— Meg.

— Miért?

— egy nőért!

— Értem, értem. — Paula arczát tenyerébe rejtette. Oh szerencsétlen! S mindennek én vagyok az oka! . . . De nem! Én nem mondtam önnek, hogy hitét megtagadja!

Barsy ingadozott. A fájdalom terhe alatt csaknem meg- tört. Értette, nagyon jól értette Paula szavait.

— Kegyed biztatott, hogy reméljek!

— Én? Lehet, de . . . de . . .

— Már késő! — egészíté ki Barsy önkénytelenül.

— Igen, késő.

Barsy fájalmában felordított.

— Oh szív, szakadj ketté, semmisülj meg, hogy ne kelljen tovább éreznem ezt a borzasztó fájdalmat.

Paula zokogott. Ágoston mint egy szobor állott előtte.

Nem, Paula, nem! Mi nem lehetünk egymástól távol, kegyedet birnom kell! — tört ki kis szünet mulva Barsy.

— De hisz ön pap!

— Ismétlem, hogy nem vagyok.

— Nekem más jegyesem van.

— Az nem állhat utunkba. Van pénzem sok; itt hagyunk mindent, egy éjjel átmegyünk a határon s aztán ott nem kap- nak meg.

Paula nem válaszolt semmit. Nem mert sem igenlő, sem tagadó választ adni. Küzdöttek lelkében az érzelmek. A hit- hőség a közönynyel; a gyermeki kötelesség, a szülő iránti szeretet a szerelemmel. Irtózott Barsytól, ha meggondolta, hogy mi volt és mi lett, de a szerelem, melyet iránta érzett, erősen hozzá esatolta.

A mint a legnagyobb bizonytalanságban és lelki kiz- delemben ott állottak, Altmayer lépett a szobába, de egyik sem vette észre.

— Oh Paula! kezdé Barsy Paula elé térdelve s kezére esőket nyomva ép mikor a báró belépett — engedjen nekem s jöjjön meneküljünk innen, hol

Szavait nem végezhetette be. A báró, hogy a Paula kezét megcsókolni látta egy pillanat alatt ugrott Barsyra s egy lö- kére messze lökte Paula lábaitól.

Barsy a méregtől elsápadva ugrott föl s az első meglepő hatástól szabadulva a báróra rontott.

Paula egy sikoltással ájulva rogyott székébe s onnan a földre esuzzott. Barsy a mint ezt meglátta, a Paula segítségére sietett.

A báró ellenfele távoztát felhasználva, kivonta kardját s Barsyra akart rohanni; azonban az utolsó pillanatban fel- ébredt jobb énje s a dőfés helyett a kard pengéjével a Bar-

sy arczához csapott. A kard helyén rögtön széles vérfolt jelent meg.

Barsy ez újabb támadásra, hagyva, az elájult Paulát, ellenfelét akarta megtámadni, de nem volt mivel s a báróhoz közel menni nem lehetett, úgy hadonázott kardjával.

— Ki innen! — kiáltá a báró.

— Mi jögon parancsolja ezt? kérde Barsy dühtől reszkető hangon.

— E nő jegyese vagyok.

— Oh, hogy szeretnék önnel úgy találkozni, hogy gyalázatosságáért leszámolhassak.

— De ön ki?

— Én vagyok az, a kié a Paula szíve, a míg dobog.

— Ön?

S e szavaknál a bárót rendkívüli düh szállta meg s Barsynak rohanva kardja lapjával hatalmas ütésekert mért reá.

Barsy dühében esikorgatta fogait, ordított, de nem tehetett semmit s belátva, hogy csak az ő részére hátrányos, ha tovább is a szobában marad, az ajtót felszakítva kiugrott a folyosóra, a hová már a báró nem követte s néhány percz mulva egyik utczában eltűnt.

A báró erre a zajra a már ekkor oda esődült eselődéség segélyével Paulát, ki még mindég önkívüli állapotban volt, lefektette s ő maga orvos után szaladt.

Az orvos Paulát csakhamar életre hozta s megnyugtatta környezetét, hogy pár napi ágynemű fekvés után teljes egészségre hagyhatja el a szobát.

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

— **Egy délután a szabadban.** Vacációs napokat élünk, melyeknek forróságát, azt hiszem, nem kell Tövisről bizonyítgatni, mert a közelünkben eső Gyulaféhérvárra Föt. Szerkesztő urak honn levő tagjai nagyon jól tudják. Hogy mégis a forróságra hivatkozzam, annak is megvan a maga oka, az tudniillik: hogy ilyenkor kedvelt lapunk jeles tollforgatói a pihenés perceit élvezvén, tért engednek nekünk is a hosszú tanév alatt szerzett tapasztalataink elmondására. Ezért választám én is ez egyszerű, de ránk tanítókra nézve kiváló fontossággal bíró tanítási eljárást elbeszélésem tárgyául.

Ápril hó egyik délutánján mondtam tanítványaimnak: fiúk! megyünk a szabadba! Egyik román ajku tanítványom az év közepén jöven iskolába, még beszélni keveset tudta, de értette a magyar nyelvet — örvendő szomszédjához hajolva dertilt arczezal ad kifejezést örömeinek, mondván az ő anyanyelvén: mere. Ámbár a román beszélgetés meg van tiltva tanítványaim közt, nem zavartam meg kedvét, hanem csak egyszerűen kiigazítottam. Szép sorba indulánk a Diódtól (hajdan, mint neve is mutatja magyar, de most egy páruradalom kivételével román falu) délnek fekvő magaslatra. A rend a hegy alatt bomlott meg, midőn következett a versenymászás, melynél az én tanítványaim általában jó turistáknak bizonyultak. Itt azonban, mint esiki ember, megszőgom ottani kollégáimnak, nehogy valami szálás fenyesekkel be-

nőt hegyet értsenek, mert mi a fenyűfát csakis karásonyítanak szoktuk venni, ha kapunk.

Fölérkezve rövid pihenő után az órateremben e nap délutánjára jegyzett tárgyakra került a sor és pedig: I—II oszt. Besz. és értelem gyakorlat, III—IV oszt. Földrajz, V—VI. Történelem. Az első osztályon kezdettem meg a tanítást, jobban mondva beszélgetést, melynek tárgya volt: megnevezése mindazon tárgyaknak, melyeket itt a hegyen látás, hallás által vehetünk észre; továbbá elszámlálása azon tárgyaknak, melyek előttünk, hátunk megett, fejünk fölött, jobbra, balra láthatók. Mondanom se kell, hogy tanítványaim a látott tárgyakat szépen, szabatosan és az idegen ajkuakat sem véve ki, elég értelmesen számlálták el. Mert volt alkalom a szép természetben, bármelyik tárgynak létezésére csak egy rátekinetés, vagy újmutatással rávezetni a gyermek figyelmét!

A második osztályosok már alig várták, hogy rájuk kerüljön a sor, hisz ők még egyebet is tudnak mondani az iskolában hallottak alapján! Fölvettem a látáskört, szemhatárt és az égtájak irányát, hogy tanulják a szabadban magukat tájékozni, azután megneveztem azokat a falukat — különböző égtájak szerint, — melyek látás-körünkbe estek és készen voltunk a környék alapos és soha el nem feledhető ismeretével.

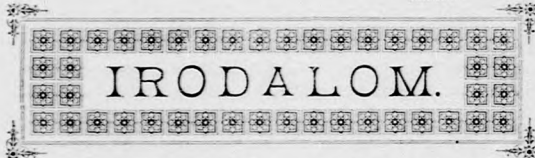
A harmadik osztály folytatta a szemhatáron látható sikságok, dombok, halmok, hegyek, völgyek, források, esermelyek, patakok, folyók, moesárok, tavak, mezők, szőlők, erdők stb. elszámlálását, melyek többé kevésbé, de mind szemléletkörüinkbe estek.

Negyedik osztályos tanulóim az ott lévő kézi atlasz segélyével a vármegyénktől különböző égtájak felé eső vármegyéket számlálták el, mutatván az irányt, míg kikerekítők a Királyhágón ineni kerületet s innen kiindulva a többi országos kerületeket. Ez utóbbi ugyan közvetett szemlélet volt, de mégis többet érőnek bizonyult, mintha az iskola falán levő térképről olvasták volna: mert, a mind későbbben meggyőződtem, sokkal helyesebb fogalmakat szereztek az egyes vármegyék és országos kerületek fekvéséről, mint ellenkező esetben. Ezen mindenütt követendő eljárásnak a földrajzi ismeretek alapos gyakorlatán kívül én egy más nagy fontossággal bíró hasznát is tapasztaltam. Ugyanis: tanítványaim legnagyobb része román ajku lévén a nevezett módszer segélyével magyanyelvismeretők nem remélt fokban gyarapodott, mert a száraz ismertetést, az iskolában nem látható tárgyak közvetlen szemlélete annyira tulszárnyalta s oly benyomást tett rájuk, hogy az ott hallottakat többé nem feledték el. Épen ezért mindenkinek, de különösen vegyes vagy idegen ajku iskolákban működő tanítótársaimnak a legjobb lélekkel ajánlhatom ezen eljárást. Még hátra volnék az V—VI. osztálylyal, kiknek mint említve volt Történelem van és pedig a „Hunyadyak kora“. Mikor a harmadik osztályosok a környék tanulásánál említették Szent-Imrét, akkor fölívítam figyelmüket, hogy erről még ma egyebet is fognak hallani. Á igaz, hogy a mi történelmünkben sok minden el van mondva, de a minket kiválóan érdeklő szentimrei esatáról szó sincs, hanem ezért én ezt vettem fel alapul. Elbeszéltem nekik mily szorult helyzetbe jutott Hunyady János, a törökverő hős magyar hadvezér, mennyire szomjuhozták vérét a törökök, s midőn már célukat majdnem elérték, hogy áldozta föl életét Kemény Simon, inkább ő menvén a halálba, csakhogy a hős

magyar hadvezér életét megmentse: s mikor már a törökök a Hunyadynak vélt Kemény S. kézrekerítésén újongtak, hogy verte szét a roppant török hadat. Elmondám tovább, hogy Hunyady e csodálatos megmenekülés és fényes győzelem emlékét megörökítendő, mint buzzgó vallásos ember a esata színhelyén kápolnát, nálunk Tövisen pedig a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére díszes templomot építtetett, és ez a templom az, melyben mi naponkint szerencsések vagyunk a jó Istent és a Boldogságos Szűzet tisztelhetni.

Végül tanulságot vontunk le az egészből, melynél kiváló gondot fordítottam tanítványaim vallásos érzelmének és hazaszeretetének ápolására, fejlesztésére, buzdítván őket, hogy valamint Hunyady és Kemény S., úgy mi is fölünk kitelhetőleg az Istenben vetett bizalommal készleg legyünk hazánkért, drága magyar hazánkért, életünket is földözni. És meg volt a hatás, mert az én tanítványaim nagyon szerették a történelmet tanulni, különösen a Hunyady-ház iránt oly előszeretettel viseltek, hogy midőn néhány nappal vizsga előtt a szavalandó verseket akartam kijelölni esodálattal, de örömmel tapasztaltam, hogy egyik Hunyadyt, a másik Szilágyi Erzsébetet, Hunyady Lászlót, Ki volt nagyobb ezimű stb költeményeket ohajtották elmondani. Ime a mi szabadban töltött délutánunk megtermette gyümölcsét már az előadott tárgyaknál, hátha a természet szépségeinek megfigyelése érdekében útközben beszélgetett és tanult dolgokat is ide iktatnám! hanem azt hagyom egymás alkalomra, midőn csakis e czézből eszközölt kirándulásunkat fogom elbeszéli. Addig is a kirándulásoknak ezen módját kedves kollegáimnak bátran merem ajánlani!

Kolumbán Ágoston,
tanító.

— Megjelent és beküldetett: **A Sátoros Czigány** ezimű humoristikus néprajz 142 lap. Irta Zámolyi V. Mihály pozsonyi kanonok kinek eddig megjelent paedagogiai művei: **Tóbiás**, a jámbor családfő, oktató elbeszélés a szülők részére: a keresztény kath. család: A házi nevelés példákban (2 kötet) — köztetszésre találtak. A jelen mű a magyar irodalomban páratlan, akár a tárgyat tekintjük, akár a nemes intencziót, mely nem más, mint hogy a törvényhozás által is többször felvetett korkérdést megvilágítsa, vagyis a cigányoknak a magyar társadalomba való beolvadásának útját egyengesse. A csinosan kiállított mű zamatos nyelvezettel van írva és mindvégig szórakoztató, érdekes hangon tartva. Tartalma: Tartalom: Előszó. — A cigányfaj a történelem kétes világánál. I. Kevésbé ismerjük őket. — II. Nézetek származásukról. — III. Ősi hazájuk India. — IV. Anyanyelvök. — Vándorlásaik. — VI. Atlélik Európa küszöbét. — VII. A bujdosás okai. Ajánló-levelek. — VIII. Neveik Európában. — IX. Üldöztetnek. — X. Folytatás. — XI. Számuk és tartózkodási helyük. — A cigány egyénisége. I. Testalkata. — II. Betegségei. — III. Ruházata. — IV. Asztala. — V. Itala. VI. Szellemi tehetségei. — VII. Ősi vallásuk. — VIII. Folytatás. — A cigányok foglalkozása. I. Henyélés. — II. Kovács, lakatos, fargaró, lókupez. — III. Folytatás. — IV. Mint

katona. V. Folytatás. — VI. Zenészek. VII. Koldulás. — A cigányok hibái. I. A lopás. II. Rablás. — III. Kevely, hazug, könnyelmű. — IV. Veszekedés. Párhaj. — A sátor szülöttjei. I. Házasságkötés. — II. Az apróság. III. Elhalálozás. Temetési szokások. — A cigány, mint világpolgár. I. Az atyai hatalom. — II. Régi előjárók. — III. A vajda. — IV. A vajda hatalm. — A cigányfaj jövője. I. A nomád-élet. II. Mária Terézia kísérletei. — III. II. József reformjai. — IV. Mi e teendő? Ara bérmentes küldéssei 1 frt v. 4 saer. mely a „Népevelő” kiadóhivatalához küldendő. — (Bpest VI. Érsek u. 2. sz.) Tanítók, tan. jelöltek és papnövendékek 70 kr-ért kapják bérmentve. Nagyon ajánljuk.

— **„Havi Közlöny** az elméleti és gyakorlati lelkipásztorság köréből.“ XIII. évf. augusztusi füzet. Szerkesztik: Tokody O. és Patzner J. Temesvár 1890. Ara egész évre 4 frt.

— **„Borromaeus”**, kath. hitszónoklati havi folyóirat. IV. évf. 10. füzet. Szerkeszti és kiadja: Horváth L. Győr: ára egész évre 4 frt.

— **„Jézus szentséges Szívének hírnöke”** és **„Szűz Mária virágos kertje”** havi folyóiratok. 1890. 9. füzet. Szerkeszti Tóth Mike S. J. Kalocsa; ára együttesen megrendelve egész évre 2 frt 30 kr.

— **„Egyetemes közoktatásügyi szemle.”** II. évf. 13. sz. Szerkeszti: Dr. Jancsó B. Budapest; ára egész évre 4 frt.

— **„Magyar Sion”** egyházirodalmi folyóirat. IV. évf. 8. füzet. Fel. szerkesztők: Dr. Prohászka O. és Dr. Walter Gy. Esztergom; ára egész évre 6 frt.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Személyzeti.** Szántó Endre okleveles tanárjelölt a természetrajzi és földrajzi szakra a marosvásárhelyi r. kath. gymnasiumhoz helyettes tanárnak kinevezetett.

— **Hymen.** Sándor Kálmán tordai kir. törvény-széki bíró és földbirtokos, az erd. róm. kath. irodalmi társulatnak rendes tagja, és róm. kath. vallásunknak buzzgó híve, a napokban esküdtött örök hűséget Mező-Pagucsán, (Maros-Torda-vármegye) Dindár Ilona kisasszonynak, Dindár Elek és neje Cserey Mária bájos és szellemes leányának

— **Pályázat.** (35) A kászon-ujfalvi róm. kath. segéd-kántor-tanítói állomás üresedésbe jöven, arra ezennel pályázat hirdetik. — Jövedelme a következő: a) 55 kalangya ősz. 54 kalangya tavasz kepe; b) 50 frt. o. é. az iskola főkeamatyájából évenként négy részletben fizetve; c) stola és olvasó mondasért körülbelül 26 frt; d) oszpora 16 frt; e) 30 szekér elegyes tűzifa á = 80 kr. = 24 frt. és szabad lakás és egy kis veteményes kert. — Az irt jövedelmért kötelesség i: A kezdő fi-és leány gyermekeknél tanítás, az ének- és orgonálásban segítkezés; a templom takarítás és sekrestyési teendőkben csak felligyelet kívánatik, miután külön templom takarító és barangozó vagyon. Egy év próbaév leendő. A pályázni ohajtok kellően felszerelt kérelmüket okmányaikkal együtt szeptember hó 20-ig aláírthoz küldjék, ezen kívül a személyesen megjelenők előnyben fognak részesülni. Kászon-Ujfalu. 1890 szept. 1-én. Veress István, plebános.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: PAL ISTVAN.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, KÓRÓDY PÉTER, PÁL ANTAL, ZLAMAL AGOST.